

KONZERVATÍVNE LISTY

KONZERVATÍVNY INŠTITÚT M. R. ŠTEFÁNIKA

MAREC 2012

OBSAH:

PARLAMENTNÉ VOĽBY:
Výnimočne obyčajné voľby
Ivan Kuhn

REFERENDUM:
Vítazstvo zdravého rozumu nad
populistickými frázami Zuzana Zimenová

VEREJNÁ SPRÁVA:
Quo vadis, municipalizácia?
Dušan Sloboda

RECENZIA:
Železná lady
John Blundell

VÝNIMOČNE OBYČAJNÉ VOĽBY

Ivan Kuhn

Ósme parlamentné voľby v ponovembrovej historíi Slovenska máme za sebou. Politickí komentátori, politológovia a analytici ich už okomentovali a analizovali snáď zo všetkých strán. Čím boli tieto voľby výnimočné?

Z hľadiska smerovania Slovenska boli oveľa dôležitejšie prvé slobodné voľby v roku 1990, keď sa rozhodovalo, či sa definitívne rozlúčime so svojou komunistickou minulosťou alebo nám opäť budú vládnuť komunisti, akurát demokraticky zvolení. Dôležitejšie boli aj voľby v roku 1998, keď sa rozhodovalo, či sa definitívne priradíme k spoločenstvu skutočne demokratických štátov alebo sa zaradíme ku krajinám ako je Bielorusko, ktoré sú demokratické len na papieri.

Výnimočné samozrejme je, že prvýkrát od pádu komunistickej diktatúry budeme mať vládu jednej strany. Síce aj v období rokov 1992-1994 tu už taká bola, ale HZDS vtedy chýbali v väčšine v parlamente dvaja poslanci a tak sa musela opierať o tichú koalíciu s SNS.

Predčasnosť konania volieb nie je v krátkej slovenskej historii demokracie novinka. Predčasné boli aj voľby v roku 1994 (po dvoch rokoch) a aj v roku 2006, aj keď v tomto prípade iba o tri mesiace skôr.

Výnimočná nebola ani účasť. Najvyššia účasť vo voľbách v roku 1990, keď k urnám prišlo 95,39% voličov, už zrejmé ostane neprekonaná. Napriek očakávaniam však nebola tohtoročná účasť 59,11% ani najnižšia, keďže tento titul si ponechali voľby z roku 2006, kedy svoje volebné právo využilo iba 54,67% oprávnených voličov. Len pre porovnanie, v roku 2010 prišlo k volebným urnám 58,83% voličov. Faktom však je, že v roku 2012 prišlo k volebným urnám o 300 tis. voličov menej ako v roku 2002 a o 800 tis. menej ako v roku 1998. Teda menej ako v rokoch, kedy malo Slovensko z pohľadu pravicového voliča asi dosiaľ najlepšie vlády.

Z parlamentu vypadla SNS. Ani to nie je nič nové. Stalo sa tak i v roku 2002 a aj vtedy za tým bol spor Jána Slotu a Anny Belousovovej. Aj keď vtedy bolo rozloženie síl vyrov-

nanejšie. SNS Anny Belousovovej získala 3,32% hlasov, kým Pravá SNS Jána Slotu 3,65%. Tentoraz stačilo, že Belousovovej strana Národ a spravodlivosť získala o,64% hlasov, čo ale chýbalo Slotovej SNS k tomu, aby sa prehupla do parlamentu (získala iba 4,56% hlasov).

Fiaskom skončili voľby pre SDKÚ-DS. Možno zaujímavejšie ako percentá sú abso-lútne čísla. V roku 2002 získala táto strana 433 953 hlasov, v roku 2006 422 815, v roku 2010 390 042 a v roku 2012 už iba 155 744 hlasov.

Na úplné dno sa dostala ĽS-HZDS Vladimíra Mečiara. Kým v roku 2010 ju volilo ešte 109 480 občanov, čo bolo 4,32% zo všetkých platných hlasov, v roku 2012 ju volilo už iba 23 772 občanov (0,93%). Pripomeňme si, že v časoch svojej najväčšej slávy v roku 1992 volilo HZDS 1 148 625 občanov (37,26%). To je v absolútnom vyjadrení viac voličov, ako v roku 2012 volilo SMER-SD (1 134 280), aj keď v percentuálnom vyjadrení vďaka nižšej účasti vyznieva výraznejšie tohtoročné víťazstvo SMER-SD (44,41%).

Pred bránami parlamentu už druhýkrát ostala SMK-MKP s takmer navlas rovnakým počtom hlasov. Kým v roku 2010 získala SMK 109 638 hlasov (4,33%), v roku 2012 to bolo 109 483 hlasov (4,28%).

Do parlamentu sa naopak opakovane dostali dve strany, ktoré v roku 2010 kandidovali prvýkrát. Vyhli sa tak osudu strán, ktoré v parlamente zotrvali iba jedno volebné obdobie. Taktô dopadlo ZRS Jána Ľuptáka (1994 -1998), SOP Rudolfa Schustera (1998-2002), ANO Pavla Ruska a tiež KSS (2002-2006). Most-Híd získal v roku 2012 176 088 hlasov, čo je o zhruba 30 tis. hlasov menej, než v roku 2010. Ešte väčší pokles zaznamenala SaS, ktorá v roku 2012 získala 150 266 hlasov, teda iba zhruba polovicu hlasov oproti roku 2010.

V médiach sa opäťovne preteriasali dve témy súvisiace s volebným systémom. Prvá sa týka počtu volebných obvodov. Súčasný systém s jedným volebným obvodom zaviedol Vladimír Mečiar. A hoci išlo o účelovú

zmenu danú jeho vysokou popularitou, ktorú chcel zužitkovať svojím meno na prvom mieste kandidátnej listiny HZDS v každom kraji, volanie po viacerých volebných obvodoch (pri zachovaní pomerného volebného systému) sa opiera o zlé predpoklady. Zdôvodňuje sa tým, aby sa do parlamentu dosťalo viac kandidátov z regiónov. V prípade zavedenia takého systému sa však občania pripravia o možnosť dať svoj preferenčný hlas niektorému z kandidátov, ktorí budú kandidovať v inom volebnom obvode. A iba s tiažkosťami by sa dalo zabrániť tomu, aby lídri strany z Bratislavы kandidovali aj v ďalších volebných krajoch na popredných miestach.

Druhá téma sa týka zmeny volebného systému z pomerného na väčšinový. Prvým argumentom „za“ je možnosť voliť aj nezávislých kandidátov, nielen kandidátov politických strán. Druhým je možnosť mať svojho „vlastného“ poslanca zvoleného v „mojom“ volebnom obvode (a prípadne ho aj odvolať). Rizikom takého volebného systému je skutočnosť, že pri tak jasnom volebnom víťazstve jednej strany, ako dosiahol SMER-SD, by jedna strana mohla mať pri zisku menej ako polovice hlasov všetkých zúčastnených voličov nielen ústavnú väčšinu, ale dokonca by sa mohla stať jedinou „nemadarskou“ stranou zastúpenou v parlamente.

Prehliada sa však iný dlhodobý problém. Prepad hlasov odovzdaných stranám, ktoré neprekročia päťpercentný volebný prah. V roku 2012 takto prepadlo až 19,3% zo všetkých odovzdaných hlasov (v roku 2010 to bolo 15,9%, v roku 2006 12,0% a v roku 2002 18,2% hlasov). Najvyšší podiel prepadnutých hlasov (23,8%) sme zaznamenali vo voľbách v roku 1992. Miesto rôznych iniciatív za zavedenie priamej demokracie by sa pozornosť občanov mala upriamiť skôr na zníženie alebo zrušenie volebného prahu. Strany, ktoré tento prah prekonali, nemajú motiváciu túto zmenu urobiť.

Autor je analytik KI.

VÍŤAZSTVO ZDRAVÉHO ROZUMU NAD POPULISTICKÝMI FRÁZAMI Zuzana Zimenová

V roku 2002 odmietli Švajčiari v referende skrátenie pracovného týždňa zo 42 na 36 hodín. O desať rokov neskôr, v nedelu 11. marca 2012 odmietli predĺženie platenej dovolenky zo štyroch na šesť týždňov. Ide teda už v poradí o druhý plebiscit, v ktorom Švajčiari vyjadrili presvedčenie, že zákonom daný pomer dĺžky času vymedzeného na prácu a na oddych by sa nemal meniť. Švajčiari nekopírujú aktuálne európske trendy a vedia prečo.

Nikde v Európe sa nepracuje tak veľa ako vo Švajčiarsku. Na rozdiel od priemerného občana v EÚ, ktorý podľa aktuálnych údajov z piateho európskeho prieskumu pracovných podmienok (1) odpracuje 37,5 hodín týždenne, je priemerný Švajčiar oveľa usilovnejší. Priemerná dĺžka jeho týždenného pracovného času prekračuje hranicu 41 hodín. Pre priemerného Francúza, Nemca či Holandána ide o nepredstaviteľné číslo, keďže tí sú zvyknutí pracovať ešte menej ako priemerný európsky zamestnanec. Priemerný Švajčiar musí byť teda oveľa viac vyčerpaný prácou ako priemerný Európan, pritom má na relax zákonom zaručené iba 4 týždne dovolenky. Priemerný Európan preto nerozumie, prečo sa Švajčiari dobrovoľne zriekli možnosti predĺžiť si zaslúžené voľno.

Práca ako cnotă, nie prekážka

Nedorozumenie pramení z rozdielneho tónu, akým sa zvykne diskutovať o pracovných podmienkach vo Švajčiarsku a v krajinách EÚ. Kým vo Švajčiarsku je tvrdá práca ešte stále cnotou, vo väčšine európskych krajín sa vysoké pracovné nasadenie začalo vnímať ako prekážka kvalitného životného štýlu. Dlhodobým cieľom akčných plánov zamestnanosti v EÚ je pružnejšia organizácia pracovného času a razantné skracovanie pracovnej doby. Európske politické elity sa totiž domnievajú, že jedine tak sa podarí vytvoriť nové pracovné príležitosti a zosúladiť prácu s osobným životom. Čas na relax po práci je podľa nich potrebné regulovať rovnako prísnne ako pracovnú dobu, pretože len tak dôjde k zvyšovaniu kvality života občanov. Európski zamestnanci a ich odborárski bossovia im v tom pritakávajú. Nechali sa ľahko presvedčiť, že si tento komfort jednoducho zaslúžia. Prečo teda Švajčiari, obyvatelia nepochybne prosperujúcej krajiny s vysokým štandardom, hlasovali v referende proti predĺženiu platenej dovolenky?

Skúsme sa najprv pozrieť na švajčiarsky postoj k podmienkam zamestnanosti a k práci ako takej v širšom kontexte (2). Švajčiarske pracovné právo je veľmi liberálne a v mnom priopomína pracovné podmienky v USA. Produktivita práce je vyššia ako v ostatných európskych krajinách, čomu zodpovedá i vyššia priemerná mzda, obvykle doplnená o 13. plat v predvianočnom čase. Výpoved' je viazaná na počet odpracovaných rokov. V skúšobnej dobe, ktorá trvá od jedného do troch mesiacov, je výpovedná lehota 7-dňová, v prvom pracovnom roku mesačná, do deviatich rokov dvojmesačná a až po 10 odpraco-

vaných rokoch trojmesačná. Pri závažnom porušení pracovnej disciplíny môže byť ukončený pracovný pomer okamžite. Berúc do úvahy obvyklé 4 týždne dovolenky, 9 oficiálnych sviatkov a možnosť 7-dňovej absencie z individuálnych dôvodov, odpracujú Švajčiari ročne v priemere 1832 hodín, čím sa radia na európsku špičku. V prepočte na priemerný európsky týždenný pracovný čas pracujú o zhruba týždeň menej ako Američania, avšak o vyše šesť týždňov viac ako Francúzi, ktorí strávia v práci ročne iba 1575 hodín. Väčšina Švajčiarov je však zrejme s daným stavom vecí spokojná.

Vďaka dlhorocnej tradícii obojstranného dodržiavania korektných pravidiel partnerskva medzi zamestnancami a zamestnávateľmi, známych pod pojmom „pracovný mier,“ sú štrajky vo Švajčiarsku veľmi zriedkavé. Pre Švajčiara je dôležité usilovne pracovať, pretože vie, že obvykle dostane za dobrých podmienok dobrý plat. A hoci výška nákladov zamestnávateľa na zamestnanca nepatriť zdaleka k najnižším v Európe, ešte stále ju Švajčiarski zamestnávateľia považujú za motivačný nástroj rastu zamestnanosti, nie z jeho brzdu. Predĺženie platenej dovolenky o dva týždne by však práve túto krehkú hranicu únosnosti ceny práce narušilo.

Vysoké pracovné nasadenie sa v krajinách EÚ začalo vnímať ako prekážka kvalitného životného štýlu

Viac voľna = menej práce

Ústredný slogan vysvetľujúcej kampane proti predĺženiu platenej dovolenky znel viac voľna = menej práce. Zapojili sa do nej najmä malí a strední podnikatelia, ktorí sú motorom švajčiarskej ekonomiky, keďže až 88% podnikov zamestnáva menej ako 10 zamestnancov. Argumentovali troma hlavnými dôvodmi, prečo by malí občania odmietnuť požiadavky odborárov. Predĺžením plateneho voľna by sa zvýšili náklady na zamestnanca a zintenzívili by sa výpadky v práci, ktoré by podnikatelia nedokázali kompenzovať. Tým by sa ohrozila výkonnosť produkcie a konkurencieschopnosť. Fatalným dôsledkom zvýšenia ceny práce by bolo napokon znižovanie miezd, pokles počtu pracovných príležitostí a rast nezamestnanosti. V čase hospodárskej krízy, ktorej dôsledky sa nevyhýbajú ani Švajčiarsku, ide o riziko, ktoré môže prispieť k hospodárskemu kolapsu. Leitmotívom kampane proti predĺženiu plateneho voľna bol preto apel na racionálne a zodpovedné správanie sa občanov v tomto neistom období.

Argumenty zástancov dlhšieho plateného voľna, združených okolo odborárskej iniciatívy zväzu Travail.Suisse, boli z iného súdka. Vychádzali z presvedčenia, že práve

v čase postupujúcej globalizácie, narastajúceho tlaku na výkon a akcelerujúcej potreby permanentného sebazdokonačovania, narastli nároky na zamestnancov do takej miery, že treba celoplošne posilniť ich právo na zaslúžený oddych. Dva týždne platenej dovolenky navyše mali podľa nich prispieť k zvýšeniu kvality života pracujúcich, k zlepšeniu ich pracovnej pohody a k lepšiemu vyváženiu ich pracovných a rodinných povinností. Argumenty za predĺženie plateneho voľna boli teda orientované viac na jednotlivca a na jeho osobné nároky, menej dbali na aktuálnu hospodársku situáciu v krajinе a spoľočenský kontext. To bol zrejme hlavný dôvod, prečo Švajčiari napokon uprednostnili v referende zdravý rozum pred ľubivou rétorikou odborárov.

Tvrdenie odborového zväzu Travail.Suisse, že celoplošná iniciatíva za 6-týždňovú platenu dovolenku je „jedinou možnosťou ako zohľadniť potreby zamestnancov a urobiť krok k ozdraveniu sveta práce,“ nezabodovala u občanov aj preto, lebo je jednoducho v rozpore s ich reálnou skúsenosťou. Sociálny dialóg medzi zamestnávateľmi a pracujúcimi je totiž vo Švajčiarsku veľmi živý, vyvážený a pre obe strany výhodný. Viac ako 1,7 milióna pracujúcich dnes profituje z kolektívnych zmlúv, záväzných pre celé hospodárske odvetvia. Tie ponúkajú zamestnancom výhody v oveľa väčšom rozsahu, ako im garantujú všeobecne platné právne predpisy. 6-týždňovú platenu dovolenku majú už dnes garantovanú napríklad zamestnanci v stavebnictve a v drevo-spracujúcom priemysle. V strojárenskom, elektrotechnickom a hutníckom priemysle majú všetci zamestnanci bez výnimky nárok na 5-týždňovú dovolenkú, ktorá sa im po štyridsiatke automaticky predĺží na 27 dní a po päťdesiatke na 30 platených pracovných dní.

Zdravý rozum

Vo svetle zmienených skutočností bola iniciatíva za celoplošné predĺženie dovolenky vlastne zbytočná a kontraproduktívna, keďže sa snažila nasilia demontovať dobre fungujúce špecifické štruktúry švajčiarskeho „pracovného mieru“.

Ani v jednom kantóne nezískala iniciatíva za celoplošné predĺženie dovolenky väčšinu hlasov. Švajčiari sa v čase krízy riadili v referende zdravým rozumom. Dokázali porozumiť racionálnym argumentom a nepodlahli populistickej krasorečneniu. Pochopili, že ich vlastné pohodlie nezávisí od zákonom garantovaného počtu voľných dní, ale od ekonomickej prosperity krajiny. Zvyšok EÚ by si z nich mal vziať príklad.

Autorka je analytička KI.

Požitý zdroj:

- (1) Eurofound (2010): Prvé zistenia z piateho európskeho prieskumu pracovných podmienok
- (2) Wirtschaftsbeförderung Kanton Bern (2008): Fact Sheet Arbeitsrecht

QUO VADIS, MUNICIPALIZÁCIA?

Dušan Sloboda

Konsolidácia verejných financí ostáva top tému i po predčasných voľbách. Nemala by sa však týkať len centrálnej vlády, ale i samosprávy. Tá sa sice na rastúcom verejnom dluhu nepodieľa dramaticky, má však tiež svoje vnútorné rezervy, ktoré by sa v súboji s deficitom zložilo zužitkovat. A hoci podobne ako z úrovne centrálnej vlády, i z tej samosprávnej budeme častejšie počuť o nevyhnutnosti zvyšovať dane, je najvyšší čas na redukciu výkonu kompetencií, zefektívnenie procesov a municipalizáciu.

Radičovej vláda je a ostane prvou garnitúrou, ktorá pred potrebou komunálnej reformy – teda združovania výkonu kompetencií a zlučovania samosprávnych celkov – neprivrela obe oči a spomenula municipalizáciu i v programovom vyhlásení vlády. Stalo sa tak po impulze SDKÚ-DS, ktorá ako jediná slubovala jej naštartovanie vo volebnom programe v roku 2010. Tá sa však realizácie tejto priority vzdala tým, že na post vládneho splnomocnenca nenastúpil rešpektovaný Viktor Nižnanský, ktorý nakoniec šéfoval Radičovej úradu vlády, ale Martin Kováč, ktorý do funkcie prišiel priamo z pôsobenia na ústredí proti reforme naladeného ZMOS.

Čo Radičovej vláda neurobila?

Vodohospodár Kováč však dostał do vienka od vlády i oblast' integrovaného manažmentu povodí a krajiny. A spolu s vodným „vizonárom“ Michalom Kravčíkom ako svoju pravou rukou sa venoval najmä realizácii projektov malých prie hradiiek zadržiavajúcich dažďovú vodu. Koncepciu komunálnej reformy mal pôvodne predložiť na rokovanie vlády do júla 2011. Nakoniec však vzhľadom na nuliný výkon splnomocnenca v oblasti prípravy reformy vláda v apríli 2011 rozhodla tak, že termín predloženia konceptu posunula na decembra 2011 a úlohu presunula na Viktora Nižnanského ako vedúceho úradu vlády. Vzhľadom na pád vlády sa však už nič neudialo.

Kováč v stručnom materiáli, ktorý v ti chosti publikoval na webe splnomocnenca na sklonku predčasného konca vlády v marci 2012, tvrdí, že „nastalo klúčové obdobie pre rozhodnutie o komunálnej reforme“. Predložil však návrh, ktorý nielenže nesmeruje k redukcii počtu samosprávnych celkov, ale do dnešnej dvoj- resp. trojúrovnej (Bratislava a Košice) samosprávy pridáva ďalšie hierarchické medzistupne. V ZMOS iste vládne s jeho výkonom spokojnosť.

Hoci za Radičovej vlády sa spracovávali viaceré audity týkajúce sa výkonu kompetencií či už na úrovni centrálnej vlády alebo tiež samospráv, nakoniec šli do stratena a vláda premrhala i ten krátky čas, ktorý na redukciu a reformu verejnej správy mala k dispozícii.

Čo by akákolvek vláda mala urobiť?

To, že na miestnej úrovni spôsobuje problémy a neefektívnosť správy vecí verejných rozdrobenosť sídelnej štruktúry, výsledkom ktorej je takmer 3 000 samosprávnych celkov, je už neprehliadnutelné.

Na miestnej úrovni je nevyhnutné pripraviť návrh komunálnej reformy, ku ktorému

má municipalizácia na úrovni obcí smerovať, stanoviť sídla municipálnych úradov a na tieto úrady už v čase prípravy reformy presunúť kompetencie mestnej štátnej správy a tzv. prenesený výkon štátnej správy, ktorý potom, ako budú vykonané hmotoprávne zmeny, môže byť zrušený. Tým sa činnosť samosprávy zjednoduší a sprehľadní sa súvisiace financovanie daných výkonov, k čomu je tiež potrebné urobiť zmeny v procesno-právnej oblasti, v správnom konaní. Redukcia úradov bez redukcií úloh, ktoré orgány vykonávajú, nestaci. S presunom miestnej štátnej správy na municipálne úrady a v súvislosti s prípravou komunálnej reformy je potrebné redefinovať kompetencie, ktoré bude plniť samospráva tak, aby bolo možné zrušiť špecializované krajské a obvodné úrady štátnej správy, zrušiť obvodné úrady, redukovať a presúvať kompetencie zo štátu na samosprávy.

Vysoký počet samosprávnych celkov spôsobuje problémy a neefektívnosť správy vecí verejných

Ak by sa približne 300 samosprávnych celkov, ktoré by na Slovensku vznikli po realizácii komunálnej reformy, rozdelilo na základe odborných kritérií do približne 16 žúp v rámci prírodených regiónov (ako sú Šariš, Spiš, Zemplín a ďalšie), bolo by logické viac previazať obe úrovne samosprávy i zmenou spôsobu delegovania našich volených zástupcov na župnej úrovni. Župné voľby s miernou účasťou občanov v nich by sme mohli pokojne zrušiť a našimi zástupcami v župných zastupiteľstvách by sa mohli stať starostovia a primátori budúcich municipalít (zdržaných obcí) a miest.

Čo strany slubovali pred voľbami 2010 a 2012?

V roku 2010 by ste v programoch strán, ktoré sa stali po voľbách parlamentnými, komunálnu reformu hľadali märne (s výnimkou SDKÚ-DS). V roku 2012 nie je situácia omnoho lepšia – štafetu modrých prevzal „líder“ pravice KDH. Mieni presadzovať i „komunálnu reformu, smerujúcu k zlučovaniu menších obcí, resp. k spájaniu ich administratívnych kapacít.“

SDKÚ-DS v roku 2012 paradoxne komunálnu reformu explicitne nespomína, navrhuje však, aby sa kompetencie samospráv prehodnotili tak, „aby ich fungovanie bolo lacnejšie, ale aby sa súčasne zvýšila kvalita služieb pre občanov. Nie je efektívne, aby takmer 1 200 obcí s menej ako 500 obyvateľmi malo zo zákona voči občanom široké povinnosti, ktoré reálne nedokážu vykonávať.“

Snáď najkomplexnejší samosprávny program ponúkla SaS, ktorá sice tvrdí, že „model „čo obec, to obecný úrad“ nie je účinný,“ a mieni eliminovať „nevýhody plynúce z vysokého počtu obecných samospráv,“ zároveň sú však liberálí „proti násilnému, zákonom vynútenému zlučova-

niu obcí,“ čo de facto znamená zabetónovanie aktuálneho stavu. Most-Híd a OĽaNO sa k téme nevyjadrieli.

Čo očakávať od Ficovej vlády?

SMER-SD slúbuje, že sa bude opierať o také množstvo stratégii, koncepcii a vízií, až je jasné, že sa v tom labyrinte nevyhodnocaných cieľov a eurospeakom nasiaknutej prázdnote stratí tak potrebná akcieschopnosť. Uvidíme, ako sa chopia slúbovanej snahy „riešiť nevhodne atomizovanú štruktúru úradov miestnej štátnej správy“. Nielen túto vetu si SMER-SD „požičal“ z Dlhodobej vízie rozvoja slovenskej spoločnosti (s výhľadom do roku 2030), ktorej spracovanie si prvá Ficova vláda v roku 2006 objednala od SAV. Je však príznačné, že v programe SMER-SD sa už neobjavila i ďalšia požiadavka akademikov, podľa ktorých by sa mala uskutočniť i „smerákm“ opomínaná municipalizácia.

Pokiaľ ide o samosprávu, SMER-SD miní pokračovať tam, kde v roku 2010 skončil – teda v Koncepcii modernizácie územnej samosprávy. Tak sa totiž nazýva hlavný koncepcný materiál prvej Ficovej vlády, ktorým sa však riešilo viac postavenie primátorov a starostov, než cesta ku komunálnej reforme. Svoju nechuť k nej SMER-SD a jeho strategický tripartitný partner ZMOS vyjadrili i tým, že tento termín „vymazali“ z názvu koncepcie zdedenej po Dzurindovej vláde. Zíde z očí, zíde z myse?

Čo by vláda mala urobiť, ale asi neurobí?

Zúfalá potreba zefektívniť zadlžujúci sa štát a silná vláda jednej strany by sice mohli navrátať, že ide o ideálne podmienky pre uskutočnenie dlhodobého odtláčaných reforiem (nielen tej komunálnej), ale... Keďže onou stranou je SMER-SD, treba sa pripraviť skôr na už spomínanú „strategickú dimenziu vládnutia“.

Prínosom by bolo, ak by Ficova vláda pokračovala v akčnom pláne v rámci Iniciatívy pre otvorené vládnutie v SR, ktorý schválila Radičovej vláda dňa 22. februára 2012. Výsledkom tohto nenápadného, no jedného z najvýznamnejších počinov odchádzajúcej vlády, má byť vznik portálu otvorených dát, na ktorom by sa zverejňovali dátá o verejnej správe. Mnohé z dát o samospráve nie sú k dispozícii pre verejnosť, ale len pre rozpočtovú organizáciu MF SR DataCentrum či Štátne pokladnicu. Chýba nám verejne dostupný reporting a benchmarking z oblasti samosprávy – teda informácie o cene realizovaných decentralizovaných procesov a porovnanie nákladov na správu kompetencií v jednotlivých samosprávach. Akékolvek ďalšie slúbované audity verejnej správy bez transparentného kontinuálneho analytickejho zverejňovania dát sú len märnením času a peňazí.

Rozhádaná opozícia „vpravo“ by sa hned mala ujať svojej úlohy. Bránenie otvoreného dátového portálu verejnej správy by malo byť jednou z tých aktuálnych. Zaslúžil by si i zákonnú ochranu.

Autor je analytik KI.

ŽELEZNÁ LADY

John Blundell

Je to veľmi vážny film na recenzovanie od niekoho, kto ju pozná tak dlho ako ja – od roku 1972. Štruktúra filmu je jednoduchá. Meryl Streep nám v úlohe „Železnej lady“ približuje Margaret Thatcher ako vdovu, ktorá sa rozpráva so svojím manželom aj po ôsmich rokoch od jeho smrti a odmietá venovať jeho šaty a golfové palice na dobročinné účely. Polovica filmu ju vykresluje ako starú dámu s veľkými problémami s pamäťou. Druhá polovica je sériou retrospektív mladej Margaret, približne od veku 16 do 33 rokov, ktorú skvostne zahrala Alexandra Roach, a už známej Margaret, povedzme vo veku od 45 do 65 rokov, ktorú, tiež skvostne, zahrala Meryl Streep.

Väčšina hercov bola vybraná výborne. Olivia Colman zahrala výborne dcéru Carol a rovnako tak role Notta, Priora a Heseltinea nepotrebuju byť ani predstavené – hned' viete, o koho ide. Mám pocit, že dokonca aj ich via-zanky sú autentické. Žiaľ, Jim Broadbent neobstojí celkom dobre ako Denis. Mladý Denis, ktorého zahral Harry Lloyd, je oveľa pohotovejší. Meryl Streep si za túto rolu zaslúži nielen Zlatý glóbus, ale i ďalšieho Oscara. Jej výkon prekračuje čokoľvek, čo som doteraz videl. Je neskutočné, ako sa dostala pod kožu „Lady T“ a stala sa ňou.

Pokiaľ ide o detaily, je tam množstvo chýb. Boli chvíle, keď som si nevedel predstaviť, či chybou urobili scenáristi alebo či sa snažili vystihnúť zmätenosť Margaret. Neustále preskakovanie medzi 86-ročnou Lady T a tou vo veku od 45 do 65 rokov, na vrchole svojich síl, môže byť deprimujúce a jednoducho je prehnane. Bola snaha o čo najnižší rozpočet a používal sa archívny televízny materiál, ktorý zvýšil autenticost.

V scénach, v ktorých sa nám Lady T predstavuje počas jej svetlých chvíľok, nezatemnených jej problémami s pamäťou, sa prejavuje to najlepšie z Margaret. Ked'ju Carol donúti ísť na zdravotnú prehliadku o mesiac skôr, stará dáma sa naštve. Na návšteve u lekára sa zdráha odpovedať na jeho otázky o svojom mentálnom zdraví. Na otázku lekára, ako sa cíti, Margaret nakoniec odpovedá: „Ľudia dnes už nemyslia. Oni len cítia... Viete, jedným

z najväčších problémov dnešnej doby je, že nám vládnú ľudia, ktorých viac zaujímajú pocity než mysenie a idey.“ Následne zazvoní telefón. Lekár ho ignoruje. Po treťom zazvonení ho podráždene požiada, aby ten telefón zdvihol, „lebo niekto môže naozaj potrebovať jeho pomoc“. Typická Thatcher. Nech už tú scénu napísal ktokoľvek, vedel, čo robí!

Ostávajú však dve veľké otázky. Mal byť tento film nakrútený ešte počas života Lady T? Ako ovplyvnil jej povest? Tá prvá je ťažká. Argumentom proti je, že ak má Alzheimeru, nemôže sa brániť, a ak ho nemá, tak je to lož. Vzhľadom na to, čo povedala Carol o mame, a že kancelária Lady T sa uplynulé leto zatvorila, vieme i tak, aká je pravda. V tejto veci skôr nesúhlasím s Timom Bellom a Davidom Cameronom. Keď vstúpite do verejného života, Vaše práva sa zmenia. To, čo môžete povedať a to, čo môže byť povedané o Vás, sa zmení, keď Vám bola verejná funkcia zverená.

A čo povest Lady T? Zvažoval som viaceru možností a s potešením hlásim, že som si istý, že tento film zlepší jej povest a poučí novú generáciu o tom, akou fantastickou osobnosťou bola.

Želevná lady (The Iron Lady)

Veľká Británia, 2011, 105 min.

Rézia: Phyllida Lloyd

Premiéra v SR: 1. marec 2012

Autor pôsobil ako riaditeľ britského think-tanku Institute of Economic Affairs. Pôvodne publikované na stránkach www.iea.org.uk dňa 18. januára 2012.

Preložil Svetozár Gavora, spolupracovník KI.

UDIALO SA:

1) Dňa 29. februára 2012 KI v partnerstve s Vysokou školou manažmentu a s finančnou podporou Nadácie Tatra banky organizoval druhý zo seminárov piateho ročníka cyklu Akadémia klasickej ekonómie. Viac sa dozviete na ake.institute.sk.

2) Vo februári 2012 sa z okruhu ľudí KI v médiách nielen k aktuálnym tématom vyjadrovali: Peter Gonda, Dušan Sloboda a Zuzana Zimenová.

Viac nájdete na www.konzervativizmus.sk v sekciách ČLÁNKY, ROZHOVORY, KI KOMENTUJE, AUDIO/VIDEO KI a BLOGY.

2% Z DANE PRE KI:

Vážení priatelia,

dovolte nám, aby sme Vás i tento rok oslovili s prosbou o venovanie Vašich 2% z dane z príjmu. V predchádzajúcich rokoch KI i vďaka Vašej podpore mohol realizovať viaceré projekty a akcie. Budeme radi, ak využijete túto možnosť a vyjadrite nám Vašu podporu i touto cestou.

Všetky potrebné informácie o postupe a spôsobe darovania 2% z dane nájdete na našej webstránke v sekcií ASIGNÁCIA 2%.

Ďakujeme!

KP KLUB PODPOROVATEĽOV KI KONZERVATÍVNEHO INŠTITÚTU M. R. ŠTEFÁNIKA

Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika (KI) nevydáva len Konzervatívne listy. Organizujeme ročne mnoho konferencií, diskusíi, konzervatívnych klubov a prednášok. Každo-ročne udeľujeme najprestižnejšie literárne ocenenie na Slovensku – Cenu Dominika Tatarku. Publikujeme desiatky analytických výstupov. Všetky, vrátane videozášnamov z akcií KI, nájdete na pravidelne aktualizovanej webstránke KI.

Napriek doterajším aktivitám a dosiahnutým výsledkom sme na hranici finančnej udržateľnosti. Založili sme preto Klub podporovateľov Konzervatívneho inštitútu M. R. Štefánika (KPKI). Cieľom je získať súkromné zdroje na pokračovanie a rozvinutie našich aktivít a vytvoriť komunitu hodnotovo blízkych ľudí, s ktorým môžeme spoločne zdieľať, efektívnejšie presadzovať a brániť tradičné a historicky overené hodnoty. Členom KPKI sa môže stať každý, kto podporí KI ročným príspevkom vo výške minimálne 30 eur a vyplní kontaktný formulár.

Viac informácií o možnostiach podpory nájdete na webstránke KI na adrese www.konzervativizmus.sk v sekcií PODPORTE NÁS.

Ďakujeme!

**KONZERVATÍVNY
INŠTITÚT
M. R. ŠTEFÁNIKA
M. R. STEFANIK
CONSERVATIVE
INSTITUTE**

ĎAKUJEME ZA PODPORU:

Konzervatívne listy vychádzajú i vďaka podpore spoločnosti TRIM Broker.

TRIM || BROKER